

Jî HERÊMA ME GOTÎNÊN PÊŞÎYA (YÖREMİZDEN ATASÖZLERİ) 7

Cevdet KARAMAN tarafından yazıldı.
Pazartesi, 02 Mart 2015 15:34 -

1-ﺑﯩ ﺩﻩﻭﻛﯩ ﺩﯨﺨﻭﯨﻦ ﺑﯩ ﻗﯘﻧﻜﯩ ﺩﯨﺮﻩﻥ (Bir kaptan yer, bir yoldan boşaltırlar)

Yöremizde sık kullanılan bu atasözü çok samimi olup ortak hareket eden insanları ayrı hareket etmeye zorlamanın anlamsız olduğunu ifade etmek maksadıyla kullanılır.

2-ﻋﺴﻠﻪ ﺑﻪ ﻋﺴﻼ ﻧﻪﺳﻼ ﺑﻪ ﻧﻪﺳﻼ ﻧﯩﻨﻪ (Asılsızların aslı nesilsizlerin nesli olmaz)

Karaktersiz insanlardan doğru bir davranış sergilemeleri beklenemez. Herkes karakteri nisbetince bir davranış sergiler. Yöremizde sık kullanılan bu atasözü bu durumu tespit maksadıyla kullanılan nasihatvari bir atasözüdür.

3-ﺁﺩﺍﺭﻩ ﺩﻩﻭ ﻟﯩ ﺩﺍﺭﻩ (Mart gelince ayran yayıkta yaylanmaya başlanır.)

Kürdistan coğrafyasının iklim koşullarını ifade babında, binlerce yıllık tecrübenin imbiğinde süzülüp günümüze ulaşan bu atasözü, bereketin zirveye ulaştığı baharın mart ayıyla başladığını ifade etmek maksadıyla kullanılır.

4-ﻛﯘﻟﯩﻠﻜﻪ ﺩﺍﺭﻩ ﻧﯩﺸﺎﻧﺎ ﺑﯩﻫﺎﺭﻩ (Baharı müjdeleyen ağaçtaki güldür.)

Yöremizde sık kullanılan bu atasözü, hem gerçek anlamıyla güllerin açışının baharı müjdelediğini anlatır. Hem de insandaki olumlu değişimleri bir güle benzeterek, insanda başlayan olumlu tek bir değişimin dahi önemli olduğunu ifade etmek maksadıyla kullanılır.

5-ﺭﻭﻡ ﺑﻪ ﺑﻪﺧﺖ ﻩ (Roma güvenilmez.)

JÎ HERÊMA ME GOTÎNÊN PÊŞÎYA (YÖREMİZDEN ATASÖZLERİ) 7

Cevdet KARAMAN tarafından yazıldı.
Pazartesi, 02 Mart 2015 15:34 -

Kürdistan coğrafyasında Rom kelimesi Türkler için kullanılır. Son iki yüzyıllık Kürt tarihinin bir özeti diyebileceğimiz bu atasözü, geçmişteki tarihi tecrübelerden izler taşıdığı için önemlidir. Zira Kürtler tarihleri boyunca başlarında idareci olarak bulunan Türklere güvendiler. Kurtuluş savaşında da onlarla birlikte hareket ettiler. Ne yazık ki aynı sadakati Türklere görmediler. Sadakatlerinin cevabı katliam, inkar ve asimilasyon olarak onlara geri döndü. Bütün Kürdistan coğrafyasında olduğu gibi yöremizde de bu atasözü bu durumu tespit amacıyla kullanılır.

6-□□□□□ Guyê me û ê şêx yeke (Bizde hasıl olan atıkla şeyhten hasıl olan atık aynıdır.)

Yöremizde şeyh ve bazı zatlara inanılması zor kutsallıklar atfedilir. Ne yazık ki şirkten izler taşıyan bu inanış bazen azımsanmayacak bir taraftar kitlesi de bulabilmektedir. Şeyhlerin de bizler gibi insan olduğunu ifade etmek maksadıyla kullanılan bu atasözü bu düşünceye bir itiraz olarak zihinlerde yer edinmiştir. Bu atasözünün güzel bir hikayesi de var ancak yerimiz dar olduğu için yer veremiyoruz.

7-□□□□□ Çû sefere hat dîsa kerê berê (Sefere gitti lakin döndüğünden de aynı eşekti.)

Yöremizde sık kullanılan bu atasözü kendilerini bir türlü değiştirmeyen ve değişime kapalı insanları yermek maksadıyla kullanılır. Bu atasözü Adam olsun diye sefere gönderilen ve yedi yıl sonra döndüğünde kendisinde zerre kadar değişim olmayan adamın hikâyesinden mülhemdir.

8-□□□□□ Lazime teyr bi refê xwe re be. (Göçmen kuşu sürüsüyle olmalıdır)

Nasıl ki sürüsünden ayrılan göçmen kuş yolunu kaybedip felakete doğru yol alıyorsa iyi arkadaşlarından ayrı hareket eden insanın da zarara doğru yol alması mukadderattır. Yöremizde sık kullanılan bu atasözü bu anlamda nasihat maksadıyla kullanılır.

9-□□□□□ Ku li te bu pêsîrtengî ya pişta xwe bid mêrkî çê yan jî çiyakî asê. (Dar gününde ya muhkem bir dağa ya da yiğit bir insana yaslan)

Jİ HERÊMA ME GOTÎNÊN PÊŞÎYA (YÖREMİZDEN ATASÖZLERİ) 7

Cevdet KARAMAN tarafından yazıldı.
Pazartesi, 02 Mart 2015 15:34 -

Heybetin simgesi ve dünya için emniyet sübabı olan dağlar ezelden beri insanlar için önemli sığınak olmuştur. Bu atasözü de dar günde sırtımızı dayayabileceğimiz yiğit dostlar edinmemiz gerektiğini öğütlerken iki yüzlü ve güvenilmez insanlardan da uzak durmamız gerektiğini ifade eder.

10- Welatê mirov cenneta mirov e. (İnsanın vatanı kendi cennetidir.)

Vatan sevgisini konu enden bu atasözü yöremizde aslımızdan uzaklaşmamamız gerektiğini ifade ettiği gibi insanın asıl kendi vatanında yani doğup büyüdüğü yerde mutlu olabileceğini anlatır.

11- Rovîyê gerok çêtir e ji şêrê sekvan.(Gezen tiliki dûran aslandan evladır.)

Hareketsizlik ve tembellik doğru vasıflar değildir. Hem insanın sağlığı hem de geçimini olumsuz etkiler. Bu sebeple insanın sürekli çalışıp didinmesi gerekir. Aslan da olsa hareket edip rızkı peşinde koşuşturmayan hayvanın açlıktan ölmesi mukadderattır. Yöremizde kullanılan bu atasözü insanları hareket ve çalışmaya teşvik eden bir atasözüdür.

12- Famê xesya famê kerê aqil nagînin xeberê (Kaynanaların akli kıttır. Sözün özünü anlamazlar.)

Yöremizde gelin ve kaynana muhabbetlerinde sık kullanılan bu atasözü ünlü bir Kürdistan destanı olan Cembeliyê lawê Mîrê Hekarî ve Binevşa Narîn destanından mülhemdir. Destan çok uzun olduğu için okuyucularımızı bu destanı okumaya teşvik etmekle yetiniyoruz. Zira bu sözün hikayesini anlatmak birkaç satırın değil bir kitabın konusu olabilecek kadar uzundur.